

D'N BLIKKEN EMMER

HEEMKUNDEKRING DE RIPS

Deel 1

Uit de serie: **Beroepen die in De Rips zijn uitgevoerd.**

Hierin wordt de geschiedenis beschreven van bedrijven met een specifiek beroep die in De Rips gevestigd waren of er nog in een andere vorm zijn. Ook kunnen beroepen worden beschreven van Ripsenaren, hier woonachtig, en die een bijzonder vak uitgeoefend hebben.

De Loondorser

Door de toenemende mechanisatie kwam het beroep loondorser in het begin van de 20^e eeuw op. Met de steeds verdere modernisering van de landbouwmachines was dit beroep ruim zestig jaar later al weer achterhaald.

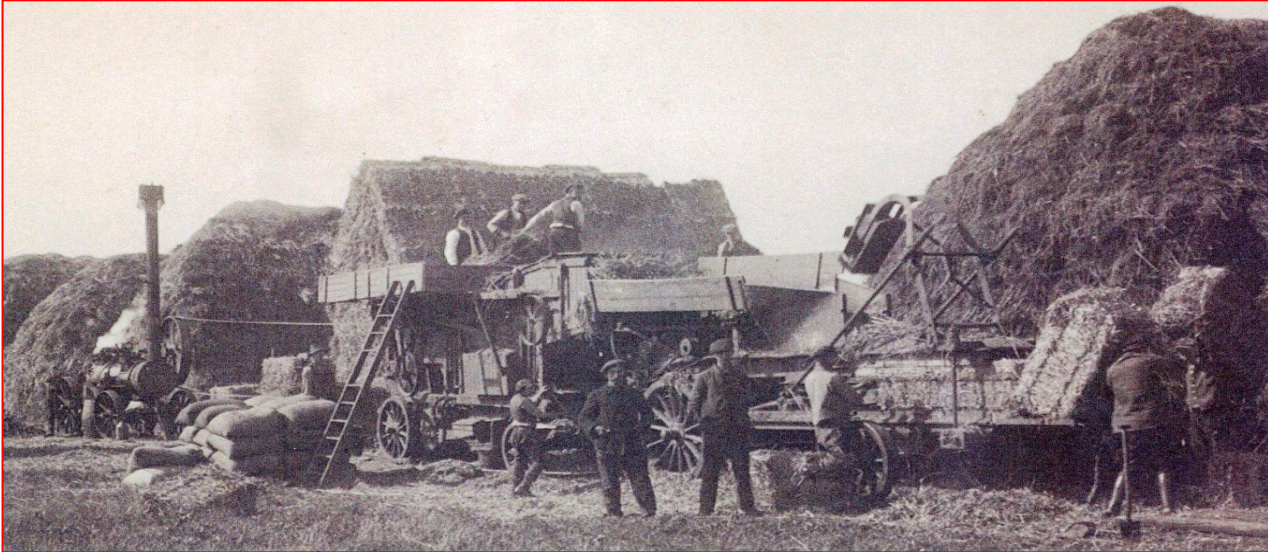
Eeuwenlang werd het graan met de dorsvlegel uit de aren verwijderd. Het graan lag op een harde ondervloer, de dorsvloer, uitgespreid. Tijdens het dorsen stonden minimaal twee mensen of meer met de vlegel op het graan te slaan. Dit moest in het juiste ritme gebeuren om te voorkomen dat de dorsvlegels elkaar raakten. Tijdens dit proces werden de korrels uit de aren verwijderd en bleven de graankorrels met het kaf, na het verwijderen van het stro, over. De korrels werden daarna in een wan opgegooid, zodat de wind het kaf en het stof scheidde.

Foto links; dorsvlegel foto rechts; voorbeeld dorsen met de vlegel of knuppel

Wat betreft de gehele geschiedenis en de opkomst van de techniek van dorsmachines die de graankorrels uit de halmen slaan, willen wij ons beperken tot de machines die bij de loonbedrijven op De Rips gebruikt zijn.

De eerste mechanische dorswerkzaamheden werden al op de grote boerderij "De Rips" uitgevoerd. Het tot nu toe onbekend bedrijf, had een zeer moderne dorscombinatie met grote "Ja-knik" pers en zware pakken. De dorscombinatie werd aangedreven door een stoom mobiel tractor.

boven; Dorsen op boerderij "De Rips" met een stoom mobiel tractor, een "ja-knikpers" en grote zware stropakken.

Ook de families van de Kerkhof, Alders en van der Burgt uit De Rips en Bouwman uit de Vossenbergh hebben in het verleden diverse dorswerkzaamheden verricht in De Rips.

Loondors geschiedenis Familie Ploegmakers uit De Rips van 1934 tot 1965.

In het jaar 1922 kocht Driekske Ploegmakers uit Heesch van de gemeente Bakel 12 ha woeste heidegrond die gelegen was in de Jodenpeel in De Rips. De heidegrond was geploegd met een stoommobiel tractor en kostte fl. 200,= per ha. Zelf bleef hij met zijn gezin nog in Heesch wonen maar stuurde zijn oudste zonen Klaas en Piet met paard en kar en bouw materiaal reeds vooruit naar De Rips. De broers Ploegmakers begonnen eerst met het bouwen van een strooien schuur van 4x8 meter voor zich zelf en het paard. Na een week werken gingen ze terug naar huis en na het zondagsverblijf kregen zij weer boterhammen mee voor de hele week werken in de Jodenpeel. Hierbij namen ze de verdere ontginning ter hand door het ruw geploegde land te bewerken en bemesten. Later in dat jaar werd ook een noodwoning opgebouwd, die voorheen dienst had gedaan als paardenstalling van de "Boerderij De Rips" in het dorp. Tevens werd er fl. 5000,= rijks subsidie aangevraagd voor de bouw van een heuse boerderij welke na de goedkeuring in 1923 kon worden gebouwd. Toen de boerderij klaar was kon het gehele gezin Ploegmakers op De Rips komen wonen.

boven; Driekske Ploegmakers

De eerste dors werkzaamheden.

Na 12 jaren van zware heideontginning was dit in 1934 voorbij en kon er werk vrij gemaakt worden voor enkele zoons van het inmiddels grote gezin. Omdat het dorsvlegel of knuppeldorsen met de hand zwaar en tijdrovend werk was, werd er destijds nagedacht om dit werk te vergemakkelijken. Om een betere invulling van de beschikbare tijd voor de jongemannen te krijgen werd besloten om een dorskast aan te schaffen. Dit werd het merk Holthaus en een aparte Lister motor op ijzeren wielen van 7.5 pk. Een paard om de machines te

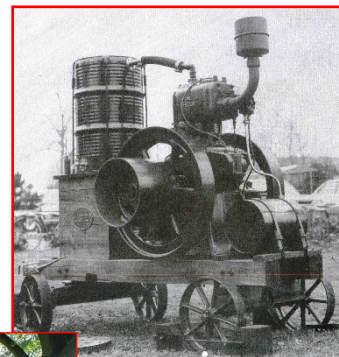
verplaatsen was al aanwezig. Nadat de machine thuis was uitgetoetst kon men gaan loondorsen in de buurt en zo zijn de eerste loonwerkzaamheden van de familie Ploegmakers in De Rips ontstaan.

De eerst Holthaus dorskast met Lister motor en paardentractie.

links; voorbeeld dorsen met paardentractie

rechts; voorbeeld van Lister motor op wielen

De eerste Holthaus dorskast en de aparte Lister motor op wielen werd aangekocht bij handelsbedrijf Vennekes uit Oirlo. Om de dorscombinatie te verplaatsen werd het enige paard van de boerderij gebruikt. Het gebeurde ook wel dat er 2 paarden nodig waren om de dorscombinatie door de slechte zandwegen te sleuren.

links; Holthaus dorskast

Wanneer de motor was gestart en de dorscombinatie liep, stond de Lister motor met opgebouwde watertank altijd rustig te stampen en te dampen. Aanvankelijk was het dorsloon fl. 1.80 of nu € 0.82 p/uur. Het gedorstte stro kwam los achter uit de kast vallen. Drie personen moesten het stro opnemen en met een bundeltje stro vastbinden en vervolgens optasten.

Om het stro binden te vergemakkelijken werd er in 1935 een strobinder van het merk Claas aangeschaft. De prijs van het dorsen met aparte Listermotor en stro binder met 2 touwtjes steeg hier door naar fl. 2.= of nu € 0.91 p/ uur.

links; "dommekracht" met slinger

rechts; Claas strobinder

In die tijd was de "dommekracht" een onmisbaar hulpmiddel. De dorskast werd er mee waterpas gesteld. Anders liepen de riemen van de poelies vast en werkten de dorsschudders in de kast niet optimaal. Ook was dit hefapparaat onontbeerlijk als de dorscombinatie vast zat in de sporen van de zand- en modderwegen. Men kon er de dorskast mee oplichten, zodat het paard de kast en de motor verder kon trekken.

Als de dorskast terug kwam op de boerderij, moest deze worden binnen gezet in de schuur van het achterhuis. Men zette de dorskast voor de schuurdeur en vervolgens zette men het paard met zijn kont tegen de kast en men liet hem terug uit lopen. Zo ging de dorskast op een gemakkelijke manier naar binnen. De "paard dorscombinatie" bleef tot 1938 in bedrijf.

De eerste geldlening voor tractor en dorskast.

De broers Frans en Jas Ploegmakers waren belast met de dorswerkzaamheden, omdat broer Piet in die tijd "uitwoonde" bij Jan van den Heuvel in Mierlo-Hout. Hier werd het eerste contact gelegd met de dorsklanten en al snel kwamen de opdrachten vanuit Mierlo-Hout en omstreken binnen. Later werden ook de boeren van De Rips, Den Aarleschen Heikant, De Klef en Kaweide in Milheeze, Brouwhuis, Bakel en Rijpelberg hun opdrachtgevers.

Het enige paard op het bedrijf moest mee om de dorskast en de motor te trekken over de (zand)wegen. Op de boerderij was er dan geen paard waarmee gewerkt kon worden, dit werd als een groot bijkomend nadeel ervaren. Omdat de techniek niet stil stond wilden de broers Ploegmakers een nieuwe dorsmachine met een hogere capaciteit kopen. Zo'n type dorskast bezat al een open dorswals met slaglijsten die de huidige dorskast nog niet had. Ook kwamen de eerste omgebouwde autotractoren in beeld die echter zeer kostbaar waren.

Na de nodige overredingskracht van de zonen kwam vader Driekske aan de jongens Ploegmakers vertellen dat ze de tractor en dorskast mochten kopen. Echter het zou financieel zeker niet "uit" kunnen drukte hij hun nog op het hart. Driekske zelf had intussen een geldlening kunnen regelen bij Jan Thomassen die een winkel in Venray bezat, waar men kostuums kon kopen. Thomassen kende de familie omdat hij ook wel rechtstreeks pakken verkocht aan de boerderij. Daardoor durfde hij het aan om, zoals tegenwoordig bij crowd-funding, geld voor te schieten tegen 3% rente bij deze hardwerkende mensen. (In de jaren '60 kwamen er nog "pakken verkopers" bij gezinnen aan huis in de "Peel".)

Met dit geld werd er een omgebouwde AA-Ford autotractor gekocht waarbij de dorspoelie met een tussenbak achterop gebouwd zat. De tractor moest op benzine gestart worden en liep daarna op petroleum. Tevens schaften ze een nieuwe Raussendorf dorskast aan met open dorstrommel en verbeterde reiniging, bij de firma De Rooy in Nuenen.

boven; AA-Ford omgebouwde vrachtauto-tractor met Raussendorf dorskast bij van de Weijer in De Rips . Jas Ploegmakers zit aan het stuur en de kinderen Jan (op de motorkap) Marinus van de Weijer op het wiel. Links voor zit Nol en achter staat Hein van Beek.

De eerste elektrische stroomaandrijving.

Vanaf 1939 kon men stroom aftappen van het nieuwe aangelegde elektriciteitsnet in De Rips. Achter op de AA-Ford autotractor werd een elektrische motor gebouwd waarna men de tractor tijdens het dorsen stil kon zetten. Echter voordat men bij iemand met stroom in de buurt kon gaan dorsen moest men eerst naar het dorp lopen of fietsen naar café/winkel van de Ven waar de telefooncentrale gestationeerd was. Van hier uit belde men naar elektricien Pluim in Bakel. Deze kwam daags daarna met de fiets op de afgesproken plaats waar een stroompaal aanwezig was. Pluim klom met zijn klimbeugels in de stroompaal, gooide het uiteinde van een stroomkabel over de bovendraad, zette er een klem op en klom weer naar beneden. Beneden op de grond werd de stroomkabel aan de eigen aparte stroom verdeelkast aangesloten. Deze was al door Ploegmakers meegebracht achter op de fiets. Hierna kon de elektrische motor gestart worden en kon het dorsen beginnen. Na het dorsen kwam elektricien Pluim de stroomkabel weer verwijderen en eventueel ergens anders ophangen waar gedorst moest worden. Hij zorgde tevens voor nieuwe potjes en zekeringen in de stroompalen.

boven; Elektricien klimt met speciale klimijzers aan zijn schoenen en met een buikband rond zijn middel in de houten elektriciteitspaal met de potjes en de stroomdraden.

Fordson-N tractor 1940-41.

In het begin van de jaren '40 werd de omgebouwde AA-Autotractor ingeruild bij de firma Staadegaard in Lieshout tegen een nieuwe Fordson-N tractor met dorspoelie. Ook deze tractor werd gestart op benzine en liep bij voldoende warmte van de motor op petroleum. Bij buurman Hermanus Van den Broek sloeg een keer de regelaar van de tractor door, waarna de toeren vanzelf ophoog liepen. De dorskast en binder sloegen "op hol". Jas Ploegmakers heeft nog geprobeerd om een gaffel tussen de dorsriem en de poelie te steken, zodat de riem van de poelie af zou lopen wat helaas niet lukte. Door het hoge toerental liep o.a. de dorstrommel kapot en Jan Verschuren heeft de kruk van de schudder van de dorskast moeten lassen.

inzet; opgeknapte Fordson-N tractor

boven; Fordson-N tractor en Raussendorf dorskast bij Hermanus van den Broek in De Rips.

Riemslijp en riemverbindingsapparaat.

Boven; dorsriem op de poelie tractor en dorskast

rechts; dorsriem opgerold

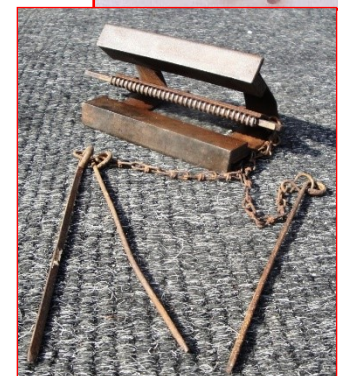

links; riemverbinding

Om het slippen van de dorsriemen te voorkomen gebruikte men een blok hars, of ook wel appelstroop. Men moest goed opletten dat de plakkerige substantie van de harsblok tijdens het duwen tegen de binnenkant van de riem niet uit je handen schoot. Als dit onverhoopt toch gebeurde schoot het harsblok tussen de poelie en de riem en was de riem weer kapot.

Wanneer de riem was gebroken, werd deze met krammen en pezen weer aan elkaar verbonden met een zogenaamd riemverbindingsapparaat. Hiermee werden alle typen dorsriemen aan elkaar gemaakt. Eerst werden beide uiteinden van de riem recht afgesneden. Vervolgens werd er een speciaal type ijzeren krammen omheen aangebracht over de juiste breedte van de riem. Dan werd de riem met de kram er omheen in de "mond" van het riemverbindingsapparaat gebracht. De krammen moesten juist tussen de tegenovergestelde beugeltjes in dit apparaat geplaatst worden. Nu kon men een (katten)pees of ijzerdraad door de vrije opening steken en vervolgens werd de kram met de riem in de schroefbank geplaatst en stevig aangedraaid. Was er geen schroefbank in het veld, werd het apparaat op een steen gelegd en moest men het apparaat zo goed mogelijk aanslaan met een stevige hamer om de krammen in de riem te krijgen.

*rechts boven; krammen
rechts; riemverbindingsapparaat*

Bij het dorsen kwam veel kaf vrij dat liefst, van de wind, af op een hoop geblazen werd, want dit stooft altijd verschrikkelijk. Nadat het koren van het kaf was gescheiden, ging het gedorste graan over diverse zeven en blaassystemen naar het zakken-afhef systeem.

Dit kaf werd o.a. gebruikt om kussens, beddenzakken en matrassen mee op te vullen. Het kaf van haver was hiervoor het meest geschikt, omdat het door zijn natuurlijk gekrulde vorm luchtiger en daardoor zachter bleef. Haverkaf stak ook niet in het bed zoals bijvoorbeeld het kaf met de naalden van gerst.

*boven; gerst
links; haver met gekrulde dopjes*

links; Kafhoop uit de kafpijp

Bij verschillende boeren zoals Van Vonderen en Van Bakel werd in de schuur van de boerderij gedorst. Door het vele stof werd het zo donker dat men geen hand voor de ogen kon zien. Zonder zakdoek voor de mond en neus kon men absoluut niet werken. Dat was de enige bescherming voor de ogen en luchtwegen die men toen voorhanden had. Verscheidene keren moest men dan ook naar buiten om lucht te "happen".

Dorsen in oorlogstijd.

Tijdens de 2^e Wereldoorlog was er in 1942 te weinig benzine en petroleum verkrijgbaar. Hierdoor was men genoodzaakt om op de tractor een zogenaamde gasgenerator te bouwen. Eenvoudig gezegd is dit een soort kachel waarin turf of liefst beukenhout gestookt werd. Nadat het materiaal onvolledig verbrand was, werd de rook hiervan omgezet in gas waarop de tractormotor kon lopen. Dit kon door kleine gekapte blokjes hout te stoken. In die tijd gebruikte Ploegmakers hiervoor geperste turfblokjes van 20x20 cm. Om de toevoer in de voorraadtrechter van de generator te vergemakkelijken werden deze in vier kleinere turfblokjes gekapt. Jongere broer Harrie Ploegmakers ging de turfblokjes met paard en kar kopen en ophalen bij garage van Ham die midden in Deurne gevestigd was.

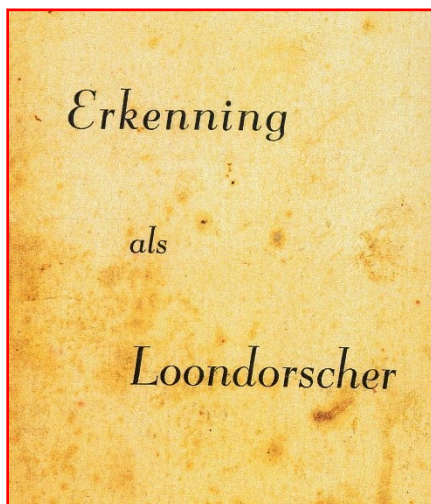
rechts; voorbeeld opgebouwde gasgenerator op een tractor

In deze tijd werd er, in opdracht van de Duitse bezetter, vanuit de Crises Controledienst (CCD) toegezien op de voedselvoorziening. De C.C.D. controleerde de hoeveelheid gedorste zakken rogge, haver of gerst. Enkel de loondorser die een "loondorsch-erkenning" had mocht dorsen.

Voordat een boer wilde dorsen moest hij bij de gemeente een controleur aanvragen die hiervoor ter plekke een "dorsvergunning" kon uit schrijven. Van de zakken gedorst graan, die werden geteld door de controleurs, moest een bepaalde hoeveelheid worden ingeleverd bij de controledienst. Enkele controleurs waren Cees van Bakel, Peter Verschuren uit De Rips en Ties Cornelissen uit Milheeze.

Natuurlijk werden er allerlei manieren bedacht om minder graan af te hoeven dragen aan de C.C.D. Voordat de loondorser kwam, had de boer zijn graan al een keer over de ladder gerost en de uitgevallen korrels laten verdwijnen. Dit werd stiekem "zwart dorsen" genoemd. Ploegmakers dorste dan per uur omdat het graan niet "schoot" (er kwam minder af) en hij niets kon verdienen met het dorsen per 100/kg zoals gewoonlijk.

Bij de "Hollandse boeren" was een loondorser met zijn knecht niet altijd welkom aan tafel tussen de middag. Daar tegenover ging de gehele dorsfamilie tussen de middag warm eten in de boerderij bij alle zogenaamde Peelboeren. Indien de controleur mee mocht eten kwam het wel eens voor dat hij intussen stiekem een oogje dicht kneep bij de controle.

boven; 'Erkenning als Loondorscher'

VAKGROEP „LOONDORSCHERIJ” - AMSTERDAM-C. - WESTERMARKT 2
*

ERKENNING № 247

volgens art. 5 of 8 van het „Erkenningsreglement Loondorschers”
ALS LOONDORSCHER VOOR:

NAAM: VOORDEELD

Deze erkenning moet altijd bij de dorsmachine aanwezig zijn en is alléén geldig voor de onderstaande dorsmachine, waarmede uitsluitend in de provincie NOORD/BRABANT gedorscht mag worden.

MERK: BOUWJAAR: CAP: CLASS:
Schluter 1938 700 kg.

Veranderingen direct opgeven aan de Vakgroep
Loondorschery - Westermarkt 2 - Amsterdam
De Vakgroep behoudt zich het recht voor, deze erkenning volgens art. 10 of 11 van het „Erkenningsreglement Loondorschers” in te trekken.

Amsterdam, 19 Sept. 19 46 Namens de Erkenningscommissie:
De Secretaris: J. Andriessen

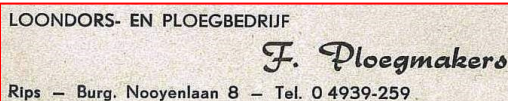
voorbeeld; Loondorsch Erkenning

In de oorlogsjaren zo rond 1943 hebben de broers Jas, Piet en Frans de dorskast combinatie overgenomen van vader Driekske. Grad Beckers en Tilman Joosten uit De Rips waren destijds lang de vaste helpers die mee gingen dorsen.

1946 "Loondorsch en ploegbedrijf" Frans Ploegmakers.

Omdat de broers Jas en Piet ieder een eigen boerderij wilden beginnen werd eind '45 besloten dat Frans de dorscombinatie over kon nemen. Direct na de oorlog in januari 1946 kon hij zijn eigen loondors- en ploegbedrijf beginnen. Inmiddels was ook een nieuw huis gebouwd en trouwde Frans Ploegmakers met Truus Joosten.

*rechts; Frans en Truus Ploegmakers.
onder; briefhoofd jaren 50.*

Er werd meteen een nieuwe Raussendorf dorsmachine gekocht bij de firma Hanraets in Deurne die deze in Zutphen bij de importeur Brinkman & Niemeijer bestelde. Frans vertrok samen met vrachtrijder Wim Beckers uit De Rips naar Zutphen om de dorskast op te halen. Ze zijn 3 dagen onderweg geweest in verband met de door de oorlog opgeblazen bruggen. Bij elk pont waar ze aan kwamen moest eerst de dorskast van de vrachtauto afgeladen worden. Vervolgens eerst de dorsmachine op het pont laden, over het water en er aan de overkant weer afladen. Daarna maakte de vrachtauto van Beckers de oversteek met het pont. Tot slot de dorskast weer op de vrachtauto laden. Dit ritueel gebeurde bij elke oversteek van een waterweg waar men een pont tegen kwam.

*links; Sjef Vogelzangs midden,
Wouda, en Bernard Ploegmakers
op de burries van de Claas
zelfbinder en Raussendorf dorskast
op de Middenpeelweg die nog
zandweg was in 1954.*

Borga dorskast met aangebouwde stropers.

In augustus 1955 werd bij de firma Hanraets uit Deurne een hypermoderne dorskast met aangebouwde stropers en draadbinding gekocht van fabrikant Borga uit Appingedam in Groningen. In plaats van het gebruikelijke hout was dit een ijzeren dorskast met perscombinatie die ook rijdend gebruikt worden. Deze combinatie was de voorloper van de latere combine. Op de aangebouwde Ja-knik pers waren aan beide zijden zitbanken gemonteerd voor de personen die de draadbinding van de pers moesten verzorgen onder het rijdend dorsen. Deze dorskast hoefde dan ook niet meer waterpas gesteld te worden en daardoor zelfs rijdend de op het veld staande "hokken" van stro garven dorsen. Dit laatste werd "van het veld" dorsen genoemd.

links; tijlen of hokken op het veld

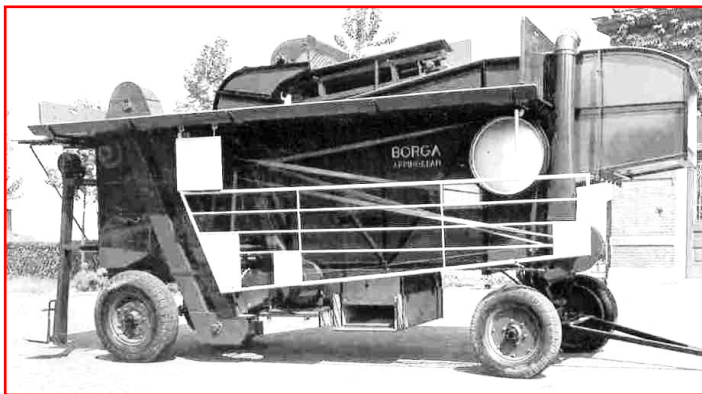

Om het zware werk van stro opsteken vanaf de stromijt naar de dorskast te vergemakkelijken werd er ook nog geïnvesteerd in een transporteur van ca. 8 meter lengte met een opgebouwde benzinemotor voor de aandrijving.

links ; Transporteur van de fabrikant Brové uit Bakel met de eigenaren Brzoskowski en Vereijken.

Ramspoed door brand.

De Borga dorskast kostte destijds fl. 23.500,= en de transporteur enkele duizenden. Drie weken na de aankoop voltrok zich een drama. Wim Nooijen de dorsknecht was in Milheeze aan het dorsen. Ook gebruikte men een Brové garven transporteur met benzinemotor die achteraf gezien te kort langs de graanmijt was opgesteld. De stromijt ging in brand, daarna de transporteur en ook de dorskast. Er bleef niets van de gehele dorscombinatie en de stromijt over. De machine was slechts voor 2/3 verzekerd zodat er f 18.000,= werd uitgekeerd en er werd nog fl. 2000,= voor de restanten verkregen. Die ca. fl. 5.500,= verlies was in die tijd bijna een geheel jaarinkomen voor een gezin.

boven; Borga type A stalen dorskast en rechts voorbeeld "paardenkop" of grote stro pakkenpers met zitbanken waar de "persnaalden mannen" aan beide zijden kunnen zitten tijdens het rijdend dorsen. De Ploegmakers Borga was een dorscombinatie van deze 2 machines, helaas is er geen foto van beschikbaar.

"Saillant detail", bij de viering van het 80 jarig bestaan en open dag op 1 juni 2014 vroeg nicht Rina Ploegmakers van Ome Klaas nog naar deze dorskast. Zij herinnerde zich namelijk dat zij in 1955 als jong meisje in de klas bij meester Huvenaars er over gehoord had dat de dorskast afgebrand en niet verzekerd was. Gezamenlijk heeft de klas toen op voorstel van de bovenmeester gebeden dat de familie Ploegmakers het "financieel" te boven zou komen". Het heeft blijkbaar geholpen.

In dezelfde tijd verrichtten de gebroeders Harrie en Tien van der Burgt uit De Rips ook dorswerkzaamheden. Zij hadden plannen om hiermee te stoppen en allebei een eigen boerenbedrijf te stichten. Door deze stap kon Frans Ploegmakers hun dorscombinatie van het merk Standard en de Ja-knik pers met ijzerdraad binding kopen en kon het dors- en loonbedrijf bedrijf worden voortgezet. Aan weerszijden van zo'n grote Ja-knik pakkenpers stond dan een persoon die de zogenaamde persnaalden op een gegeven moment door het perskanaal stak. Vervolgens kon de dikke ijzerdraad naar elke kant gestoken worden door de voeg die in de ijzeren naald zat. Aan weerszijden konden de "persmannen" dan de draden met een ijzeren kniptang afknippen en er een aparte knoop in leggen als draadbinding.

onder; Standard dorskast en "Ja-knik" grote pakken pers boven; stropakken van 50 à 60 kg uit de "Ja-knik" pers

Grote veranderingen in de landbouw na 1950.

Vlak na de oorlog maait de boer nog wel zelf met de zicht. Er is wel al een verbetering met paard en maaimachine. Toch moesten de boerenfamilies nog veel zelf doen.

*boven; zichten van
rogge*

*links; familie H. van
de Broek tijdens het
rogge maaien*

*onder; Familie Verrijt
schaft tijdens de
oogst*

Nadat de rogge of andere schoven/garven gemaaid op het veld lagen moesten deze nog "opgezet" worden met ongeveer 8 à 10 garven iets schuin, doch recht tegen elkaar. De graanaren konden dan verder afrijpen en drogen in de wind. Na een paar weken werden de zogenaamde "hokken of teilen" van graan garven opgeladen en aan "de mijt" gezet. Dit was een kunst op zich om al die garven in een ronde mijt te leggen met de graan aren naar binnen. Wanneer men op ca. 2 tot 3 meter hoogte was werd en een schuin rond dak op gebouwd zodat er zo weinig mogelijk regen in kon trekken. Indien dit onverhoopt toch gebeurde hield men natte garven over die moeilijk te dorsen waren en geen droge korrels op leverden. Altijd spannend was het als de onderste rij garven opgelicht werden. Het wemelde dikwijls van de muizen die uit hun nesten alle kanten uit sprongen. Diegene met de grootste klompen aan en een grote bats/schop in de hand kon er de meeste dood slaan hetgeen veel hilariteit opleverde.

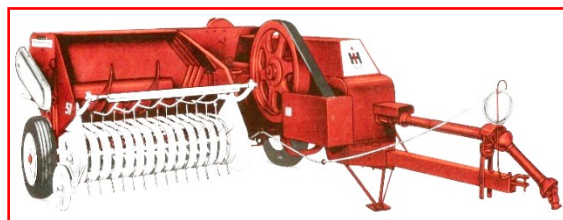
boven links en rechts; rogge binnenhalen van opgezette tijlen en naar de opgezette "mijten" brengen.

Na de ontginning van de Vredepeel in 1954 werd de eerste zelfbinder aangeschaft. Dit was een hele grote vooruitgang in de mechanisatie omdat men de garven niet meer met een extra reep stro zelf met de hand hoefde te binden. Omdat het graan dikwijls gelegerd was en daardoor slecht los liet, bleven er soms wel tot 5 garven aan elkaar hangen. Om dit te voorkomen werd er een aparte "bossenwipper" boven het knoopapparaat gebouwd. Dit waren twee lange stokken die in een rond draaiende beweging elke geknoopte garf een extra zet mee gaf om apart te vallen.

*rechts; Mc-Cormick 7 voets zelfbinder
In 1954 is hiermee de eerste rogge in De Vredepeel gemaaid.*

In het superdroge jaar 1959 werd er een McCormick B56 pick-up pers voor kleinere hooipakken gekocht, deze kon ook achter de Standard dorsmachine gezet worden. Wel moest de pick-up pers nog aangedreven worden met een extra riem over het grote aandrijfvliegwiel naar de dorskast. Het grote gemak zat hem in de handzamere, kleinere, lichtere en daardoor beter te hanteren en verwerken pakkenmaat.

boven; Mc-Cormick B57 pers

Later kwamen er stropersen met de moderne aftakas aandrijving vanuit de dorskast. Deze hoefden in het geheel niet meer waterpas of recht achter de dorskast gesteld te worden.

Met deze 2 types tractoren links; Fordson Major 'Reiger' en rechts: Farmall Super BMD heeft Frans Ploegmakers gedorst van 1948 tot 1965.

boven; *Standard dorskast met Mc-Cormick B57 pers met boven op de dorskast Frans Ploegmakers*

Binnen enkele jaren was de teloorgang van het beroep loondorser een feit.

Nadat de eerste zelfrijdende combines eind jaren '50 begin '60 in deze omgeving verschenen, werd er dan nog slechts gedeeltelijk met de zelfbinder gemaaid en daarna gedorst met een dorskast combinatie. De zelfrijdende maaidorsers namen in een paar jaar tijd het gehele graanareaal over en de "ouderwetse" dorskasten waren niet meer nodig. Elke loondorser moest met de nieuwe tijd mee en zijn bedrijf anders inrichten voor de levensvatbaarheid van zijn onderneming in de toekomst. Hierdoor is ook bij Ploegmakers het beroep als loondorser na ca. 30 jaar opgehouden te bestaan en de dorskast en stationaire dorsmachine uit het beeld verdwenen.

Vanaf de beginjaren '60 zijn er al enkele zelfrijdende maaidorsers in het Brabantse land in gebruik genomen door diverse loonbedrijven. Frans Ploegmakers ging met oudste zoon Bernard samen op pad om ook zo'n machine te kopen bij de firma Martens uit Lieshout. Echter Frans werd op die dag ziek en is na een slopende ziekte van 3 maanden op 56 jarige leeftijd op 22 maart 1965 gestorven. Dit trok een zware wissel op de voortgang van het bedrijf maar werd nadien voortgezet door zijn vrouw Truus met behulp van oudste zoon Bernard.

In deze periode werden de eerste maaidors werkzaamheden bij de klanten uit de Rips en omstreken uitgevoerd met een Clayson M103 combine, die werd gehuurd van Harrie van der Heijden. Later werd er een Claas Matador aangeschaft.

boven; Peter Ploegmakers op de Claas Matador

links; voorbeeld Clayson M 103

1965 tot heden.

In de ruim 50 jaar na 1965 tot 2015 zijn er rond het dorp De Rips naar verhouding weinig granen zoals rogge, haver, gerst of tarwe verbouwd. Het graanbestand is in De Rips altijd klein gebleven, waardoor de graanoogst nooit een hele grote vlucht heeft genomen onder het klantenbestand van loonbedrijf Ploegmakers. De Ripse landbouwers vonden hun uitbreidingen vanaf de beginjaren '60 dan ook in het houden van varkens en koeien met minder graan. Een voorname reden hiervoor was dat graan op de droge zandgronden te weinig kilo's opbracht waardoor het ook financieel niet aantrekkelijk was. Daarnaast was een belangrijke reden dat er te veel mest op het land voor het graan werd gebracht. Daardoor was de legering gevoeligheid te groot geworden en ging het gewas te vroeg liggen en konden er geen volwassen graankorrels groeien.

Het gewas mais nam na 1970 wel een grote vlucht. In eerste instantie enkel als "snijmais" voor voer van het vee. Door de verdere veredeling wordt mais de laatste 20 jaar ook wel als zogenaamde "dorsmais" geoogst. Als het gewas minder droog hoeft te zijn, wordt het gedorst en gemalen op het veld en als varkensvoer benut.

links; moderne combine met GPS besturing

De nieuwste zelfrijdende combines die hier voor gebruikt worden zijn voorzien van de modernste cabines, Gps besturingen, en vele camera's in de cabine om alle gegevens te registreren zodat er geen verliezen optreden.

Het beroep loondorser komt in de praktijk niet meer voor. Het dorsen met de dorskast of nog vroegere methoden, kan men enkel nog aanschouwen bij zogenaamde Historische Landbouwdagen op diverse plaatsen in het land.

De naam op de boerderij bij het huidige loonbedrijf verwijst enkel nog naar de plaats waar "Den Dorscher" woont.

Bronnen:

Tekst; Archief bedrijf Ploegmakers

De foto's komen uit de archieven van de families F. Ploegmakers, B. Drenth, A. v.d. Broek, S. Ypma, M. Verrijt, C. Verwegen T. v.d. Weijer uit De Rips en M. Aldenlee uit de Walsberg.

De historische afbeeldingen pag. 1, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12,13 en 16 komen van verschillende sites van het internet.

Deze nieuwsbrief kwam tot stand m.m.v.

Samenstelling en tekst:

Bernard Ploegmakers

☎ 0623901706

Opmaak:

Hannie Ploegmakers

☎ 0206938463

Secretariaat:

G.M. van Geffen
Ripsestraat 23a
5764 PE De Rips

0493-599450
gmvangeffen@planet.nl

Het lidmaatschap bedraagt € 15,- per jaar over te maken op rekening nr. NL24RABO0136131654 t.n.v. Heemkundekring D 'n Blikken Emmer o.v.v. naam en emailadres